

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 1. maj 2019
Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2019-0035-0093
Dok.: 1094004

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål AB fra Folketingets Retsudvalg den 2. maj 2019

Samrådsspørgsmål AB:

”Vil ministeren redegøre for, hvordan regeringen vil sikre ytringsfriheden i en situation, hvor hærværks- og voldsmænd ønsker at forhindre udøvelsen af den ellers grundlovssikrede ret til at udtrykke sig via eks. anmeldte demonstrationer.”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Kristian Thulesen Dahl (DF).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

1. Samrådet i dag handler om et vigtigt, stort og svært spørgsmål. Derfor håber jeg, at udvalget bærer over med, at jeg giver en grundig – og derfor også lidt lang – redegørelse.

Vi var i forrige uge vidne til voldsomme scener, hvor urostiftere – i forbindelse med at Stram Kurs afholdt demonstrationer – blandt andet satte ild til biler og kastede sten mod politiet.

Jeg tror, at vi alle kan være enige om, at det er en fuldstændig uacceptabel opførsel.

Jeg vil gerne starte med at slå fast, at alle borgere har ret til at forsamle sig og til at ytre sig! Det er to helt grundlæggende rettigheder i et demokratisk samfund.

Det gælder i sagens natur, uanset om man er *rørende* enig eller *rygende* uenig med dem, der demonstrerer eller ytrer sig.

Jeg tager stærkt afstand fra Rasmus Paludans cirkus, hvor det kun handler om at skabe splid og provokere. Det gør mig oprigtigt trist, at vi er nået dertil.

Men det er særligt i de tilfælde, hvor man er uenig, at man må holde fast og vise sit demokratiske sindelag.

Derfor må det også være hævet over enhver diskussion, at vi hverken *kan* eller *skal* lade vores ret til at forsamle os eller ytre os indskrænke, fordi andre truer med vold.

2. Urolighederne i forrige uge viser desværre, at der er kræfter i det her land, som ikke anerkender de grundlæggende værdier i det danske samfund. Kræfter, der vil stoppe lovlige demonstrationer med vold, som overfalder politiet, og som ikke vil forstå, at lov og orden gælder alle steder i Danmark.

Det er ikke nogen ny erkendelse – tværtimod.

Urolighederne er en uhyggelig påmindelse om, at regeringen sammen med Dansk Folkeparti har set rigtigt,

- når vi har sat ind mod landets ghettoer for at nedbryde parallelsamfund,
- når vi har sat hårdt ind mod bandemiljøerne i hele landet,
- når vi med Respektpakken har stillet os bag vores politibetjente, der udsættes for overfald, og
- når vi har gennemført markante styrkelser af politiet i de senere år.

Det samarbejde vil jeg gerne kvittere for. Og jeg håber for Danmarks skyld, at det fortsætter efter et valg.

[De retlige rammer – grundloven]

3. Hvis vi vender os mod spørgsmålet om forsamlingsfriheden og ytringsfriheden, vil jeg gerne – inden jeg går ind i forløbet omkring urolighederne i forrige uge – beskrive de retlige rammer.

Jeg vil forsøge at holde det kort. Men det er ikke simpelt, og har jo også været diskuteret frem og tilbage mellem forskellige juridiske eksperter i anledning af Stram Kurs' demonstrationer.

Borgernes ret til at ytre sig og forsamle sig er helt grundlæggende frihedsrettigheder, der er beskyttet i både grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Retten til at ytre sig er beskyttet ved grundlovens § 77. Efter bestemmelsen er enhver berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Derudover indeholder bestemmelsen et forbud mod indførelse af censur. Bestemmelsen

beskytter alle personer, alle typer af ytringer og enhver formidlingsform.

Borgernes ret til at forsamle sig er beskyttet ved grundlovens § 79. Borgere har ret til uden forudgående tilladelse at samle sig ubevæbnede. Samtidig har politiet ifølge grundloven ret til at overvære offentlige forsamlinger, og forsamlinger under åben himmel kan forbydes, når der af dem kan befrygtes fare for den offentlige fred.

Forsamlingsfriheden er således ikke absolut. Forsamlinger under åben himmel kan *for det første* forbydes, hvis der *fra forsamlingen* udgår eller kan frygtes at udgå en fare for den offentlige fred.

Derudover kan en forsamling – *for det andet* – ud fra nødretsbetragtninger også forbydes, hvis der *fra andre end forsamlingen selv* udgår eller kan frygtes at udgå en alvorlig fare.

Adgangen til at nedlægge forudgående forbud mod en forsamlings afholdelse beror på en vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

I denne konkrete vurdering vil der blandt andet skulle lægges vægt på, om der er fare for menneskers liv eller velfærd.

Der vil blandt andet også skulle lægges vægt på, om faren vil kunne afværges ved en relevant og proportional indsats fra politiets side, blandt andet således at det er muligt at opretholde et forsvarligt politiberedskab i øvrigt.

[Politiloven]

4. I tråd med grundloven fastslår politiloven, at det er politiets opgave at beskytte borgernes ret til at forsamle sig.

Politiet er således direkte forpligtet til at værne om den grundlovssikrede forsamlingsfrihed.

Det følger samtidig af politiloven, at politiet skal virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet, ligesom politiet skal forebygge og afværge fare for blandt andet enkeltpersoners sikkerhed.

Det betyder, at politiet skal sikre *både* den offentlige fred og orden *og* borgernes ret til at forsamle sig, og at politiet – lidt firkantet sagt – må balancere de to hensyn, når de støder sammen.

Det er også afspejlet i lovens § 7, som handler om politiets sikring af forsamlingsfriheden.

Bestemmelsens stk. 1 slår fast, at politiet har til opgave at beskytte borgernes ret til at forsamle sig.

Bestemmelsens stk. 2 slår fast, at politiet – som det også står i grundlovens § 79 – har ret til at overvære offentlige forsamlinger, og at offentlige forsamlinger skal anmeldes til politiet efter § 23 i loven.

Bestemmelsens stk. 3 slår fast, at politiet kan give *påbud* om, at en forsamling skal afholdes et andet sted end det påtænkte, eller fastsætte andre vilkår for forsamlingens afholdelse, når der er *begrundet frygt* for fare for *betydelig forstyrrelse af den offentlige orden*, herunder betydelig forstyrrelse af færdslen, eller *fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed*.

Bestemmelsens stk. 4 slår fast, at politiet kan *forbyde* forsamlinger under åben himmel, når der af dem kan *befrygtes fare for den offentlige fred*. Det er en ordret gengivelse af grundlovens § 79.

Bestemmelsens stk. 5 slår fast, at politiet, hvis en forsamling *er til fare* for den *offentlige fred*, kan give *påbud* om, at forsamlingen skal *opløses*.

5. Det følger således af politiloven, at politiet – inden for rammerne af grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for eksempel kan anvise alternative ruter og i nogle tilfælde helt forbyde forsamlinger.

Det beror på en konkret politifaglig vurdering i den enkelte situation. Og politiet skal i alle tilfælde i videst muligt omfang sikre borgernes forsamlingsfrihed.

Ved afgørelsen af, om der skal gives *påbud* efter politiloven – f.eks. om at en forsamling skal afholdes et andet sted end det ønskede – skal politiet således som et væsentligt hensyn lægge vægt på, om forsamlingen kan opfylde sit formål.

Det betyder for nu at sætte det lidt på spidsen, at man selvfølgelig ikke kan foreslå en mark på Vestsjælland som alternativ til Rådhuspladsen i København.

Ved afgørelsen af, om der skal nedlægges *forbud* mod en forsamling, vil der samtidig blandt andet skulle lægges vægt på, om der er fare for menneskers liv eller velfærd,

og om faren vil kunne afværges ved en relevant og proportional indsats fra politiets side.

[Demonstrationer før urolighederne den 14. april 2019]

6. Det er altså en af politiets allervigtigste opgaver at beskytte borgernes mulighed for at anvende deres grundlovsikrede forsamlingsfrihed. Det har rigspolitichefen også sagt meget klart i forbindelse med den seneste tids uroligheder.

Og det er også en opgave, som politiet igennem lang tid har løftet i forhold til Stram Kurs og Rasmus Paludan.

Stram Kurs har afholdt en stribe demonstrationer, hvor politiet har været til stede for at beskytte Rasmus Paludan og sikre hans forsamlingsfrihed.

I 2018 har Stram Kurs ifølge Rigspolitiet demonstreret ca. 50 gange og gennemført demonstrationer i samtlige landets politikredse. Og i 2019 har Stram Kurs ifølge Rigspolitiet indtil nu afholdt ca. 30 demonstrationer fordelt over hele landet.

Altså ca. 80 demonstrationer på 16 måneder – 5 demonstrationer om måneden i gennemsnit.

I langt de fleste tilfælde er demonstrationerne ifølge Rigspolitiet gennemført i overensstemmelse med ønskerne fra Stram Kurs.

Men tid og sted for demonstrationerne er også i nogle tilfælde aftalt med Stram Kurs, ligesom der i nogle tilfælde er givet påbud til Stram Kurs om at flytte placeringen eller tidspunktet for demonstrationen [ifølge Rigspolitiet ca. 30 tilfælde i 2018 og 2019].

Politiet havde ifølge Rigspolitiet forud for urolighederne den 14. april 2019 ikke i noget tilfælde givet forbud mod en Stram Kurs-demonstration.

Og langt hovedparten af demonstrationerne er ifølge Rigspolitiet gennemført uden problemer.

7. Men generelt er situationen, at der er en alvorlig sikkerhedstrussel mod Rasmus Paludan.

Politiet og PET vurderer løbende truslen mod Rasmus Paludan og mod Stram Kurs' demonstrationer. Det vurderes i den forbindelse, at der aktuelt er en *alvorlig trussel* fra militante islamister mod Rasmus Paludan, og at

der aktuelt er en *alvorlig trussel* mod Rasmus Paludan fra personer med relation til danske bandemiljøer.

På baggrund af trusselsvurderingerne fastlægger PET løbende et passende beskyttelsesniveau i forhold til Rasmus Paludan.

For det er som sagt *også* politiets opgave at forebygge og afværge fare for blandt andet enkeltpersoners sikkerhed. Beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder er ikke meget værd, hvis vi ikke kan beskytte dem, der gør brug af dem.

[Urolighederne den 14. april 2019]

8. Under afviklingen af Stram Kurs-demonstrationen på Blågårds Plads søndag den 14. april 2019 opstod der som bekendt uroligheder.

Jeg vil bruge lidt tid på en gennemgang af hændelserne på baggrund af oplysninger, jeg har modtaget fra Rigspolitiet.

Demonstrationen skulle oprindeligt have været afholdt i Mjølnerparken, men blev flyttet på dagen. Det gjorde den på grund af den generelle trussel mod Rasmus Paludan,

og fordi der natten til søndag var en bileksplosion tæt på Mjølnerparken.

Ekspllosionen efterforskes fortsat, og det er ifølge politiet usikkert, hvad motivet bag har været, herunder om der har været en forbindelse til den anmeldte demonstration fra Stram Kurs.

Københavns Politi påbød Stram Kurs at finde et andet sted. Rasmus Paludan vendte tilbage med fem alternative steder, hvoraf de to efter Københavns Politis opfattelse lå for tæt på Mjølnerparken.

Stram Kurs valgte herefter at afholde sin demonstration et af de tre resterende steder – Blågårds Plads. Københavns Politi har oplyst, at politiet ikke på forhånd havde oplysninger, der kunne begrunde et påbud efter politi-loven om ikke at afholde demonstrationen på Blågårds Plads.

Politiet har oplyst, at demonstrationen startede søndag den 14. april 2019 kl. ca. 14.13. Modstandere af Stram Kurs forsøgte efter få minutter [ca. 4] at overfalde Rasmus Paludan, der måtte eskorteres væk fra pladsen.

Som jeg har fået det oplyst, begyndte urostiftere at maskere sig, rive stilladser ned og sætte ild til biler, cykler, containere og skraldespande. Der blev også affyret fyrværkeri og kanonslag mod politiet, ligesom der blev kastet med løbehjul, cykler og sten. For at genskabe ro og fred i området fandt politiet det blandt andet nødvendigt at anvende tåregas.

Da Rasmus Paludan forsøgte at komme tilbage til området for at fortsætte demonstrationen, blev han meddelt et forbud af Københavns Politi mod at genoptage demonstrationen i det følgende døgn.

Ildspåsættelser, hærværk og affyring af fyrværkeri – blandt andet mod politiet – fortsatte resten af dagen og natten frem til ca. kl. 3.00 den 15. april 2019 og bredte sig til andre bydele i København.

9. Som følge af urolighederne indførte Københavns Politi den 15. april 2019 kl. 16.00 fire skærpede strafzoner i politikredsen – Nørrebro og Nordvest, Tingbjerg, Urbanplanen og Christianshavn.

Oprettelsen af skærpede strafzoner betyder, at straffen for visse former for utryghedsskabende kriminalitet be-

gået i strafzonen kan stige til det dobbelte i forhold til gældende praksis.

De skærpede strafzoner gjaldt frem til den 23. april kl. 16.00.

Desværre stoppede urolighederne ikke med de skærpede strafzoner.

[Situationen efter urolighederne den 14. april 2019]

10. I de følgende dage anmeldte Stram Kurs ifølge Rigspolitiet samlet set 25 demonstrationer. Der er fra den 14. april og frem til i dag blevet nedlagt 9 midlertidige forbud mod Stram Kurs-demonstrationer – 2 af Københavns Politi, 5 af Københavns Vestegns Politi og 2 af Syd- og Sønderjyllands Politi.

Der er i samme periode blevet gennemført 16 demonstrationer i 5 forskellige politikredse – herunder 7 i København og 2 på Københavns Vestegn.

Hvis man fokuserer på de tre politikredse, der har haft nedlagt forbud – nemlig Københavns Politi, Københavns Vestegns Politi og Syd- og Sønderjyllands Politi – kan man konkludere, at politiet har begrundet forbuddene

med hensynet til fare for forstyrrelse af den offentlige fred og til Rasmus Paludans sikkerhed.

11. Stram Kurs anmeldte således allerede søndag den 14. april 2019 kl. ca. 18.30 en demonstration til afholdelse i Værebros på Københavns Vestegn samme aften.

Københavns Vestegns Politi nedlagde forbud mod demonstrationen på baggrund af urolighederne i København tidligere samme dag samt manglende mulighed for i tide at mobilisere det påkrævede mandskab, som var blevet sendt til Københavns Politi for at bistå der.

Stram Kurs skulle derudover den 15. april 2019 kl. 16 have afholdt en demonstration i Havrens Kvarter i Albertslund. Der var samtidig anmeldt to moddemonstrationer.

Allerede omkring starttidspunktet for demonstrationerne var der ifølge politiet en massiv tilstrømning af moddemonstranter – ikke under 300 – hvoraf flere var maske-rede og bevæbnet med kasteskyts, ligesom politiet har oplyst, at der var flere ildspåsættelser i boligområderne, hvor demonstrationerne skulle afholdes.

Københavns Vestegns Politi meddelte derfor ca. kl. 17.15 Stram Kurs, at demonstrationen ikke kunne gennemføres, og at Stram Kurs frem mod tirsdag den 16. april 2019 kl. 12 havde forbud mod at demonstrere i politikredsen.

Efter det oplyste fortsatte urolighederne aftenen igennem, hvor uromagerne lavede massivt hærværk og brande flere steder i Københavns Vestegns Politikreds. Politiet fik ifølge Rigspolitiet genetableret roen omkring midnat.

12. Der var ligeledes spredte uroligheder i København i løbet af natten til den 16. april 2019. Den 16. april 2019 om morgenen modtog Københavns Politi ligeledes en anmeldelse om en mistænkelig genstand fundet på Blågårds Plads.

Det viste sig, at der var tale om en skarp håndgranat. Der var på findestedet skrevet ”Død over Paludan”.

Københavns Politi har i den forbindelse anholdt en person, der efter det oplyste befandt sig på Blågårds Plads i det relevante tidsrum, og som skulle have taget ladegreb på en pistol.

Den pågældende var ikke i besiddelse af en pistol ved anholdelsen, og Københavns Politi afspærrede efterfølgende Assistens Kirkegård for at lede efter pistolen, som ikke blev fundet. Den pågældende er varetægtsfængslet.

13. Stram Kurs havde anmeldt en demonstration på Blågårds Plads den 16. april 2019 ved 13-tiden. Københavns Politi meddelte Stram Kurs et påbud om at afholde demonstrationen på et andet sted eller et andet tidspunkt. Der blev samtidigt nedlagt forbud mod demonstration inden for de skærpede strafzoner indtil næste dag kl. 12.

Københavns Politi var herefter i dialog med Stram Kurs om alternative steder, og Rasmus Paludan foreslog blandt andet Emblasgade, selv om dette lå inden for den skærpede strafzone.

Politiet har oplyst, at politiet ikke kunne nå at vurdere de øvrige foreslåede steder inden tidspunktet for demonstrationen, men Rasmus Paludan meddelte politiet, at han ville gennemføre demonstrationen på Emblasgade, ligesom han bekendtgjorde dette på sociale medier.

Københavns Politi indskærpede herefter forbuddet mod at afholde demonstrationen, da den lå inden for den skær-

pede strafzone, og da der var fare for forstyrrelse af den offentlige fred.

Senere samme dag meddelte Københavns Politi Stram Kurs et midlertidigt forbud gældende frem til den 23. april 2019 kl. 16.00 mod at demonstrere i politikredsen. Københavns Politi henviste i den forbindelse til situationens udvikling og trusselsvurderingen, herunder fundet af håndgranaten.

Rigspolitiet har oplyst, at Københavns Politi har vurderet det midlertidige forbud dagligt for at sikre en ophævelse, så snart det var muligt. Forbuddet blev den 21. april kl. 16 ophævet uden for de fire skærpede strafzoner. Forbuddet i de skærpede strafzoner udløb den 23. april kl. 16.

14. Stram Kurs havde ligeledes anmeldt en demonstration i Værebroparken den 16. april 2019 ved 17-tiden. Demonstrationen blev flyttet til Bagsværd, men Københavns Vestegns Politi meddelte ved 16-tiden, at der var blevet nedlagt forbud mod demonstrationen, idet politiet vurderede, at der var en konkret og nærliggende fare for den offentlige fred i politikredsen og for Rasmus Paludans sikkerhed, hvis demonstrationen blev afholdt.

I stedet afholdte Stram Kurs den 16. april 2019 kl. 17.00 en demonstration på Nybrovej i Lyngby. Der var efterfølgende sammenstød mellem politiet og moddemonstranter.

Derudover blev der nedlagt forbud mod demonstrationer i Københavns Vestegns politikreds den 17. og 19. april, da der fortsat var en konkret og nærliggende fare for den offentlige fred i politikredsen og for Rasmus Paludans sikkerhed.

Der var således også i løbet af natten til den 19. april ifølge politiet en del uro, hvor en større gruppe blandt andet rendte rundt på banelegemer og midlertidigt standrede togtrafikken.

Derudover demonstrerede Stram Kurs i Midt- og Vestsjællands Politi den 19. april. Der skete inden demonstrationen hærværk mod en række biler ved Hundige Storcenter, hvor Stram Kurs skulle have afholdt demonstrationen. Skaderne på bilerne viste sig at være forårsaget af en håndgranat.

Demonstrationen blev derfor af sikkerhedsmæssige årsager flyttet til et grønt område 2 km derfra. Politiet fandt

senere samme dag ud af, at håndgranaten ikke relaterede sig til demonstrationen.

Stram Kurs har efterfølgende afholdt en række demonstrationer, f.eks. den 20. april i Herning, den 21. april i Thisted, den 22. april i Vanløse, den 23. og 24. april i København, den 25. april på Frederiksberg og den 26. april i Brønshøj.

Stram Kurs havde den 27. og 28. april 2019 planlagt to demonstrationer til afholdelse i henholdsvis Tønder og Sønderborg. Syd- og Sønderjyllands Politi meddelte imidlertid forbud mod at demonstrere i politikredsen indtil den 29. april 2019 kl. 14 af hensyn til Rasmus Paludans sikkerhed.

Stram Kurs har siden da gennemført demonstrationer i Glostrup den 28. april, i København og Kokkedal den 29. april samt en 4,5 timer lang demonstration i Fælledparken den 1. maj.

Vi ser således tilbage på en periode:

- Hvor der natten til søndag den 14. april eksploderer en bil i det område på Nørrebro, hvor Stram Kurs skal demonstrere.

- Hvor der tirsdag den 16. april, hvor Stram Kurs skal demonstrere på Blågårdsgade igen, findes en skarp håndgranat og teksten ”Død over Paludan”.
- Hvor der er registreret omkring 300 anmeldelser, herunder ca. 150 anmeldelser om ildspåsættelser.
- Hvor der er blevet anholdt over 70 personer.
- Hvor der er blevet varetægtsfængslet 8 personer for bl.a. brandstiftelse og grov vold mod polititjenestemand.

15. Det siger noget om de omstændigheder, som politiet har skullet arbejde under. Både i forhold til indsatsen på gaden, hvor politiet sætter liv og lemmer på spil, og i forhold til de afgørelser, som er truffet, når Stram Kurs har anmeldt nye demonstrationer.

Politiet er på en svær opgave. Og som rigspolitichefen har understreget, er det en af politiets allervigtigste opgaver at beskytte borgernes mulighed for at anvende deres grundlovssikrede rettigheder. Jeg ved, at politiet tager det ansvar yderst alvorligt.

Og det er mit indtryk, at politiet er meget bevidste om, at det er et alvorligt skridt at tage, hvis politiet vælger at nedlægge forbud mod en demonstration.

Borgerne skal kunne udøve deres forsamlingsfrihed, og politiet vil også fremover være talstærkt til stede ved demonstrationer, hvor det vurderes nødvendigt.

Der er aktuelt et styrket politimæssigt fokus på Stram Kurs' demonstrationer, og Rigspolitiet er løbende i dialog med de involverede politikredse med henblik på at understøtte den politioperative indsats.

Derudover fortsætter politiet efterforskningen i forhold til de uromagere, der har udøvet hærværk og vold i den seneste tid. Og jeg forventer, at politiet gør alt, hvad politiet kan, for at få stillet alle de ansvarlige for urolighederne til ansvar.

[Afslutning]

16. Politiet skal beskytte borgernes forsamlingsfrihed og samtidig sikre den offentlige fred og orden. Det er balancen mellem de to hensyn – der begge har borgerne i centrum – som er svær, og som i nogle tilfælde kan føre til, at konkrete demonstrationer ikke kan gennemføres.

Det betyder, at jeg har forståelse for de svære valg, som politiet skal træffe i de her sager. Og jeg har fuld tillid til, at politiet gør det så godt, som politiet overhovedet kan.

Men det betyder ikke, at jeg på nogen måde accepterer, at vi i det danske samfund har områder eller miljøer, hvor man ikke spiller efter de samme spilleregler som os andre.

Der er tale om antidemokratiske kræfter, der med vold forsøger at holde bestemte synspunkter ude af den politiske samtale.

Og så er jeg sådan set ligeglad med, om man ikke bryder sig om Stram Kurs' budskaber eller måden at servere dem på.

Jeg har intet til overs for Stram Kurs. De stunts, vi har set, er usmagelige og tåbelige. Vi må aldrig lade nedsættende handlinger rettet mod bestemte grupper i Danmark ødelægge vores sammenhold.

Endelig ved jeg, at regeringen og Dansk Folkeparti er enige om at være stolte over dansk politi, som også i disse svære dage har optrådt professionelt og dygtigt, selv når sten og fyrværkeri er væltet ned over dem.

Jeg vil i hvert fald lade mine sidste ord være en ros til politiet for den samlede indsats i forbindelse med urolighederne.

Tak for ordet.